

8.

Görög regék

I. i. Jallas s Apolló nemük az istenibb

Bölcset s erősebb bajnokai lelketet.

Berzsenyi

Sályamü

az 1884/5. évre hirdetett of. Nádasy fele
jutalomra.

Mélyen tisztelt
Academia!

A mellékelt görög regét, melyek
névszerint: Medusa, Danae, Perseus,
Andromeda, Krissios, Cephalos, Troeris,
Aretusa, Alpheios és Skylla tettkinél foglalt-
kozik, van szerencsém becsüjtani.

És alkalommal tisztelettel megjegyzem, hogy mind-
egyik regétölmény egy befejezett egészét képez, a
mely azonban eddig még nem teljes, mert az öfve gö-
rög hórök hórötteit magában nem foglalja, de dacsa-
ra amrok szerző már előre kijátásba helyezi: mi-
ként művet teljesen befejeve, rövid idő beforgára
alatt szerencsés becsüjtó alá becsüjtani.

Jelen mű versei (technissai) becsüjtására nézve
részen ütömes, részen méretes, s mind két esetben
szerző szem előtt tartotta a népies irályt, mely a regé
követelményeinek teljesen megfelel, s így az öfve -

rölaq csak is a népszer - mint kézag próblo'
munka - van írva.

A "Magyarország" befejezet egészét nem képer, csak
kivonatnak tekintendő; szerző erre végre Párlón Póttba
foglalkozik.

Budapesten, 1884. december hóban.

Tisztelettel

A szerző.

Rephalos és Trokvis.

- hősiég regge. -

Köld erdőnek lombja alatt
Minden regg' hajnalán,
Egy szende lényka megjelent,
S morogt' ilt ajakain.
Ha valaki meglátta őt
Szerelemes lett belé,
S a tündér szépségü leányt
E nem felejtette!

A báj vidék legszebb helyein
Csermely forrása volt,
Kövilötte tarka virág
S edig illatozott.
Dalos madárhék szálltának
A csermelyhez alá,
Oh ez a szép szende leányt
Nagyon mulattata!

A modárkák daloltak itt,
A szello' nirogott,
Bécerrot pedig egy vizes
Egyre csak ruhogott.
Oly beszédés vala a táj,
Hogy virhangzott belé,
I az elemek prauzait
Bárki megérthete'.

Hamar minden dalra nyitá
E helyen ajakát,
Riálhatta volna meg azt,
Hogy ne szegye dalát?
Senki! Így hát e szende lány
Oly szép dalt énekelt.
Hogy még a haldokló beteg
Is új életre kelt.

Mi' a dal a szivekre hat,
Ihol bánatot talál
Egyperre a kirtja azt,
I er rája a halál.
E lányokat is minden dalát
Örömmel hallgaták,
I mindazokhoz eljött az
Izibeli bánatot.

Mikroda hát ezen leány,
Mi nekik a neve.
Sünderlőly-e, hogy oly erodás
Perge' szép éneke?
Irokris a leányok neve,
I hozzá nem is szegény,
Atyja Attilában király.
I örveid e gyermekei.

Irokris, Athenában a nép
Keresnek nevezé,
(Mi annyit tesz komat) azért
Mindenké' tiszteli.
Két oly nővel illettek ott,
Szébb volt mint napnyar,
Boldog is volt, mert rok király
Onai rég' ő rája várt.

✠
Miköz a völgyben még homály
Dereng, a beierető
Már rég' gyönyörködik minő
A nap, mint ebredő.
Irokris erre kiránci volt,
I egy napnak éjjelén
Utját kinyitottak nevé
I szétvezett tetején.

A nap fénykévében vala
I terjeszté sugarát,
Feltalálta Trokrust, a rit
Üdvözölt mint arát.
Trokrus tehát mai is ara
Lett e nap reggelen,
É mint ilyen nem tudta azt
Hi lesz a völegeiny.

Trive erősen dobozott,
I holdog is lehetett,
Mert egy hajót a tengeren
Haladni észrevett.
Seleje tartott a hajó
I hűmettornál megállt,
I inn egy magas, szép fejszín
Abból legott kiszállt.

Ar idegen Trokrus fele
Ment, s vegre feljutott;
Elbámult szép arca feless
I még szólni sem tudott.
De pár perc eltelté után
Felnyitá ajkát,
É Harsinok szép gyermeke
Ekkép hallá szavát.

- Lánya, én Reptalos vagyok,
Imeij meg engemet,
I feltárom hogyha akarod
Ülőted szivemet.
Meste földiöt jövök ide,
Ia mint megláttalak,
Oh mai ott a rit tengeren
Tejed imádtalak.

A vágyaim igen nagyok,
Reptalos földet,
I megismerem nagy óhajom
A szép vidéket.
Szép e vidék, oh gyönyörű,
I te annak éke vagy; -
Mondok meg neked lányka neved,
I ostán imádni fogj!

Trokrus leintotta szemét,
Darábig hallgatott;
I vegre Reptalosnak ekeut
Feleletet adott:
- Előbb nevetet Reidezid,
Meggondom hát neked,
Egész Atkirában himnek
Trokrusnak engemet.

Athenában lakik alyam,
Vostan a király;
Böles uralkodása alatt
Johann volt viszály...
Jöjj tehát hopyán Reptalos,
I ha nagy tetszék nekem:
Jöjts minálunk egy pár napot -
Legyen itt nyughelyed.

Trobris Reitere Reptalos
Készeget engedett,
I mind a kettsé meg delutón
Athebe érkezett.
Trobris atyja: Erechtheus
Örömmel fogadta,
I palotájának a felet
Lakhelyét átadta.

Kitott is sim mostan Athen
Nagy ünnepélyeket,
I Erechtheus egyre hívott
Magas vendégeket.
Midőn mind egybegyűltek
A király udvarán,
Kivitt a dal szokás szerint
Vendéget ajakán.

A király lakomit adott,
E a vendég sereg
Felmelte poharait
Ivondott üdvöletet.
Vér-vörös borból ittamak,
Kedvük magasra szállt,
I az első Rocquitas után
Mind barátra talált.

Bámmelták a szép Reptalost
Kivitt azt gondolat:
Dicső hőkör közt való
I megegyi jött honát.
Ode nagyon enlédtek őt,
Mert biz' más Reptala,
Reptalos Trobrist szereti
I ez volt hopya spava.

-Kedves lámpa, tudod te azt,
Korog szírem érted ég,
Mondd hát az igen pravadat
E es nekem elég,
Uteure en boldog lezet,
Ha e választ nyerem...
Trobris felett: - Legyen tehát
Itt van nea Rezerv.

Örült ainek Erethicus
Es a vendség sereg,
Azt kívánták, hogy még e nap
Egybe is keljenek.
Egybe keltek ... örömmel
Leírni nem lehet,
Boldograg Rósi több éven át
Élték szép életet.

✧ ✧ ✧
Ez, Attila leánya,
Szép volt szeme ragyogása,
De irigység szállt szivébe
Ha nézett Trobri szemébe.

Rephalos sokszor kijára
A tengernek zöld partjára,
Ez mag utána mára
Hogy beszélgethesen vele.

Hogyna volt találkozásna
Szerelemes nézett néje,
Ez Rephalomnak kedvére
Nem volt, épp úgy ^{irigységre,} ~~szerelemre~~.

Ma de egyszer Attilában
Népművelő jött sorána.
Lyőörghon ifja is véne
Ily ünnepekre hívéne.

Rephalos is díszruhába
Felült drága széplővára,
Mint a villám úgy ment vele
(A lo' nejét nevelőre)

Nem már ez volt néje,
Ez volt neki óhajta:
Hogy Rephalos szerelmére
Legyen, s forítsa keblére.

Midőn közel volt hozzája,
Ezen nő jött épp ajkára:
- Rephalos, honiunk vitéje,
Ne nézz többet más szemébe!

Nagy ő neki csalóvája,
Isménis szeme mosolygára ...
Nem járhatok sosem kedvébe,
Annál inkább szerelmébe.

Ha nem szeret, hagyd magára!
Sokint aztán más lánytára ...
Ládd én teged hon vitére
Szerelem közel egy éve.

Rephalos ez savána
Választ könnyedei talála,
Hisz ha gondolt szép nejeire,
Nem hajlott lány beszédére.

Trobus magában élt
A Nyugatos hegyen,
Ottan búslakodott
I szenvedéssel szegény.

A panaszát csak is
Sarka kis madarak
Hallgatták, a melyek
Mellébe voltak.

Ez is reggelén
Mondtak szépésket,
De Trobusnak szive
Mégis csak szenvedett.

Rephalost várta
A ki távol levén;
Még azt sem tudhatta
El-negy meghalt szegény!

Egyre várta, de biz'
Csak meg nem érkezett,
Habár a harmadik
Év is következett.

Elhagyta a remény
I hákára vészteret,
De ilyen bánatot
Ismét nagyobbat ért.

Erechtheus király
Jó atyja holdokolt,
Ily csapástól jive
Már is megtörve volt.

I midőn az őf király
Jobb létre szenderült,
A nép szemében
Reszvetnek könyeült.

Trobus tehát hogy e
Szívbeli bánatát
Elfeledje, azért
Elhagyta nép lakását.

Öröm szállotta meg,
S dalokat énekelt,
A szabad ég alatt
Újabb életre kelt.

Epp egy reggel levet,
I magy helyet kerestt,
Hlynettoz sejs hegyen
Jelt, s ott pihentetett.

A mint ottan pihent,
Egy ferfi jött fele,
Prokuris meglátta őt
Ily nőtkel illete.

- Jó ferjem Keszhalos,
De reg' nem láttalak;
Evel unalmasak el
I en váru-vártalak.

Oh csak hogy megjövél,
Ismét boldog vagyok...
A ferfi válaszolt,
- Szíved nem en vagyok.

Sávol van a hordán,
Iül e nagy tengeren.
E vidéken nekem
Omeg minden idegen.

Epp azért apronyom
Megkérlek tégedet.
Mondd ez ország nevet -
I mi bánatja féredet?

Prokuris csak hallgatott,
E így rémlett neki,
Hogy ő e hangokat
Férjeinek ismeri.

Úde arca nem az,
Magyon megváltozott,
Ekkép felelt neki,
- Szíved Teus hozott.

Azt kérdest idegen,
Mi bánatja féredet?
Az, hogy jó Keszhalos
Elhagyott engemet!

Szerettem őt magyon,
I most csak gyászolhatom;
Mam jó felöle hirt,
Lovrát nem tudhatom.

Ú is e tengeren
Iül partra ereszt,
Vajjon ki tudja azt
Hogy ott megérkezett!

- En tudom apronyom,
Igy volt az idegen.
Szíved mai másst szeret
Sávol egy szigetben.

Ismeren Kephalos,
O'horzám jó barát,
I csak annyit mondhatok,
Nem haragya el hozzád.

Selejtöd teliát el'öt,
I haragya szíved szeret
Mondol csak: tudnál-e te
Szeretni engemet?

Probrinnek jól esett
E hírelgő beszéd,
Igen-nel nagyon
Vissza szeretted.

De eddők az utas
Arcza elváltozott,
Probris perdig szegény
Egyre csak habozott.

Szűjöt ismerte fel,
Hi'nezett a hallgatást,
Beismerve bünet
Igy kért bocsánatot:

- Bocsás jó Kephalos
En'örtállan haragya;
Miert tized te azt,
Harag uődet elharagya?

Oly nő, mint én, illyent,
Önem, nem e'rdemel!
Iminő feij az, a ki
Eréltva szót emel?

E'pauoszt Kephalos
Megvetve hallgatta;
Iprai pillanet alatt
Probris'öt elharagya.

A tengeryartra ment,
Hol több hajó talált,
Ihajósokból együtt
Majda utjára állt.

Midőn már a hajó
Ütönt a tengeren,
Örömmel jött los
E'iggy szót erendesen.

- Neude jó Kephalos
Iteletem helyes;
Probris helyett teliát
Mort már engem szeres!

Allitánom igaz,
Miól meggyőztelek,
Iert csak azért tevéim
Mert rég' szerettelek.

Mort is szeretlek én,
És aztán hű vagyok,
Aki teged szeret,
Júdán: el nem hagyok...

Magyarokat beszélte
És hívul meg los,
De mi nem hallgatott
Reiza Reppalos.

Vissza idejtem
A boldog napokat
Amit Prokriszál élt,
És olyant hívint rokat.

* * *

Prokriszál a hajó
(Lok utazás után)
Végterc partot ért
Egy nyári délután.

A part sziget vala,
Krétaiak nevezék;
És Hersinek gyermeke
Itt élte életét.

Bánatos volt magyar,
Nem tudta mit legyen;
Sihemist kerest
Hogy öröme legyen.

De a ki irgatott,
Nyughelyet nem talált,
Annak már is kikelt:
Amegő, rét, s a kőj.

Olykor reménykedett,
De meddig tarthatott?
Biri az egy pillanatra
Névtelen műve volt.

Bánatosjában szegény
Már csak halálra várt;
És ki hitte volna azt
Hogy meg mentet talált!

Artemisz látta meg,
Mikéto lángra volt;
Rögtön élbe ment
És elötte meghajolt.

Égy szölitte meg őt:
- Katalmas Asszonyom!
Engedd, s elmondom én
Mily nagy a bánatom.

Artemis válaszolt:
- Ismerlek tegedet,
Júdán mi bánatosod,
És mint tett fejed veled.

Itt van már az idő
Hogy hozzá vpraterj,
És ismét boldogan
Tökéig véle élj.

Szülopöldedek ös
Vadászaton leled,
És hogy cséled eberd
Érkezt adok neked.

Ime, itt aqarann,
Él minden vadat,
Ezen dárda pedig
Mau veszi cséloodat.

Szállj át a Kengeren,
J. Leus beqpen neled,
En meg csokis a jós
Rivánon most neked!

Trobus nagy érese
Magát mint újszülött,
Sáplált reményeket
Ajabb roma fölött.

Minden harcos feqyverbe öltözik,
Különösen a Rüst ha veszt jeler;
Örömmel indul is folyton remél,
Mert azt hiszi, hogy érdemet szerez.

Trobusnak is rivak volt a fején,
S itek módjára így hajóraült;
S midőn Alsikra töld partjához ért
Vadászat volt, s egyre riadt a Rüst.

Risrállt ottan, és mint ifju vadász
Öreg vadászokhoz csallakozott,
Artemisnek sléndájával pedig
Mindem vadat biztossan ledobott.

Aqara elöl mi sem marokült,
Az érdemet mint - elv - megnyere;
A Rüst volt, csodálta kelleit,
S Riváncian mind nevet kérdese!

Rephalos erkep üdvözölte őt:
- Siereuse jár neled ifju vadász;
Örülhetünk, hogy hosszúit érkezel,
S ha nagy tetszik, hát csak tovább vadász!

Elleuben, ha elhaqyusod e helyet,
Vadász lándzsádat akkor add nekem;
Bármit Riváncz érte, megadom én,
Mert lándzsóidnak nagy hasznát vehetem.

Trobus erre esauképen felelt:
- Vadász dárdaomat épp odadhatom,
De mint hogy én nem más - mint nő vagyok,
Engedd, s elmondom mi akaratom:

Hagyd el Eost, és szeres engemet!
Azt hiszem, hogy veled boldog leszek;
Még lehet tán, hogy ő nem is szeret,
És dacára annak nődnem nevezed!

- Eost már gyűlölöm, hidd el nekem!
Szerelmem most egészen a tiéd.
O de vajjon igaz legyen-e az,
Hogy értsem ver kedledben a szíved!

Boldogságról eszteltél előbb,
És én vélem - hiszem - boldog lehetek;
O de vajjon nem-e képmutatás -
Való igaz-e hogy engem szeretsz?

Hogyna tudnád, mit ként szeretlek én.....
Trokris arca akkor elváltozott; -
Rögtön felismerte benne nejét,
A ki előtt most már csak habozott.

Megbánta tettét, szegyenle' magát,
És mint kis gyermek éppen így hallgatott;
Beszélt volna, de mentregere már
Mit sem talált, így hát nem próbáltott.

Trokris örült, hogy eljött ama nap
Melyben a kölcsönt visszakapta,
És azon ^{szégyenlő} örökölt, hogy Kephalos
Szerelmét egy dárdáért odadá.

- Jó Kephalos!... így szót és folytatás.
Tehát szeretsz,.... ezt ígérted nekem;
Ládd én téged mindegy szerettelek,
De te bennem ma még kételkedem.

Dárdáért kéz valál szerelmedet
Kerébe adni, hát higgyek neked!
Attól hiszek, ha elhagyod Eost,
És szerelmi válogat nyugtós Kered.

- Itt van kezem! szeretett Trokrisom,
Én is téged látni kívántalak;
Hidd el: meguntam a hamis Eost,
És a tenger parton reád vártalak.

Sok éjt virrasztottam bánat közt,
Te voltál az, ki eszemben valál
És világon nincs oly nő mint - te vagy,
Slyent ember istennők közt talál.

Zeus hozott! öröm e nap nekem,
És most Olympiára fogadom:
Veled élek, nem hagyok el soha,
Eost pedig végkép megtagadom!

Boeris tehát Trokris, boerind bünyöm,
Hisz' Zeus is eléggé büntetett;
Cserét tevünk: te dárdádat odadá,
Én meg érte ajándékot frivamet.

Czsel a Kölerönt vízfajzedél,
Melylyel iványomban rég' tartozál;
Meggullagatta Zeus Keresedét,
Mert mindennap hozzá imádkozál.

Selejtnik a multat örökre el.
I Köstünk a béke mindég szent legyen,
Főjj hát Prokus, borsly karom köze,
Hadd csókollak újra idesdeden.

A bocnáut így Kölerönös vala,
Elfejté mindkettő bánatát;
Prokus, feje karjaiba borult,
Ki, megcsókolta neje ajakát.

Atika nejeinyes vidékein
Prokus most más mindennap megjelent,
S így mint regen, szobnel - szob delokat
Vindq-himzett hegyeken évetelt.

Szennel tartotta szert Repphalost,
A ki majd mindennap vadászni járt;
Feltette őt, mert tudta hogy eos
Ottáma meggy - avagy reája vár...

Egy nap szintén vadászaton vala,
S mára nap nyugta is közeledett,
Visszatérni vad nélkül nem akart,
Miert is jó leshelyet keresett.

Sok Keresés után végre talált
Bokrok mellett egy csermely oldalán,
Azt hitte, hogy jönnek oda vadak
Sronjukot ottani napalkonyán.

Hiába várt, mi sem mutatkozott,
Már elragyni akarta e helyet,
S éppen ekkor egész váratlanul
A bokrokban rörej Reletkezett.

Artemis dándáját, mely nála volt,
Lyorsan bedobta a bokrok köze; -
De ah! állat helyett egy nő nőtt,
Kinek Reblét a danda átlopé.

Prokust érte a végzetes halál,
S mire Reppalos oda érkezett:
Szegegy neje már felholtan feküdt
S ekkoro fejének nyugtott Rezet.

E volt neki legutolsó sava:
- Jó Reppalos, Zeus legyen veled!
Halálomnak oka magom vagyok,
A miért is megboorított neked.

Ajka lezett; lelket kiadta;
S örökre behunyta mindkét szemét,
Magára maradt nejeiny Reppalos,
Soháig siratta kedves nejét.

Mint hogy pedig kimentes volt a hely
Hol hű nejét egykor megismeré;
É szép hegyen üte' fel vitorát,
S mindenben csak a magányt keresé.

Itt várta reggel a kelő napot,
S kedvel nézte midőn nyugodni szállt,
Oh de az éj, az csak kínos vala,
Mégunt a életét s halált kívánt.

Elragyta végkéjs a vadászatot,
Vérző állatot vézni nem tudott; -
Büntetéskül Rephalosnak tehát
Olympiától ily végre' jutott.

Amphitryon, ki Shebe ura volt,
S kinek országát vadak ellepék,
Felkeresi azonnal Rephalost,
Égy szót hozzá: - Vitéz, érte' jöve'k.

Jöjj eni velem, s nyujtsál segély kéret,
Vadakat pusztítják az országomat;
- Artemis dardáját te őrized -
De tagadd meg e kívánságomat.

Rephalos válaszolt: - Törvéndet
Shebe ura szivesen megteszem,
Határodon holnap már nem találod
Égy vadat sem, itt van reá' kérem!

A mint Shebebe megértkeztenek,
Megtartva Rephalos ígéretét,
Artemis dardáját használta csak,
S kiolta a vadaknak életét.

Köszönetet mondott Amphitryon.
Rephalosnak, ki útját folytata';
Delphibe ment, hol Apollon lakott,
S kitől eme utantart Kapra':

- Tudom, hogy Trokrust látni öhajod,
Mert meguntad már régen életed;
A nap neked is beáldozni fog,
S a hörök harájában lesz helyed.

Folytasd utad, hagyd el kitolást,
S el kell érned Leukos hegy fokát,
Előtted egy nár tenger terület,
A mely fedé' dicő' hörök honát.

Kéj'ákor ért végtére Rephalos,
Leukos hegy fokára feljutott,
S éppen a nap beáldozóba' volt -
Ő pedig a nár tengerbe bukkott.

Apollon jorlata beteljenilt,
Mert Kephalos feltalalta nejet;-
Dicsó hőrök honiba folytata
Szellenslepen, boldogan, életet.

Görög regék.

Jallas s Apollo' nauqir s istenibb
Pöteret s eröebb bajnok' lelkeret.
Berseup'

Tályami
az 1884/5. évre hirdetett of. Nadasdy fele
jutalomra.

Arethusa és Alpheios.

Üszo.

Láttal már lánykát, ki nekem monolyában öröm volt,
I hogyha újra kinyílt a szerelemről kerde' beszélni
Ercabolta szived? Gondolj csak vissza, midőn még
Ifjú valál akkor más gondolatok gyökerestek
Elmédben, a Rebled szerelem lángjába borult. Oh
Könyvör hordoztad sziveden a kínszigetát? -
Hallgass jobb nekem úgy, ne szalítsd fel sebeidet még,
Hagyd bekegyedni azt!
Ember, légy irá hát méltóságodnak örökre,
I oly utakon járj csak, mely mindig jóra vezethet. -
Oh de nekem ezélen most mython' térc' irányul;
Festni, lefestem majd Arethusát a róla beszélés,
Elmondom eltét és azt mi vitte halálba.

Rege.

A görögök földjén Arkádia nőravidekén
Ment lánytársával Arethusa dalolva sörömmel;
Szedték: zöld levelet, melyből fontak Roszorúkat,
Sarkárván azokat kék és vörösféle szinekkel.
A legzebb Roszorú díszíté Arethusa fejét, kit

Előre tartott szépségben ott a leányzó!

Igy mentek dallal gyorsan befelé együttesen,

I végre elértek egy patakoskát s szomjukat ottan

Oltani óhajtván, s im hitelen ekkor előtört

Alpheios, a ki vadász volt s így szót zordon ajakkal:

- Anna leányt Karolom majd át én s vele bejárom

A görögök földjét... mit megkallva a leányok

Izzjél futásuk; Arethusa is elmenekülni

Igyekszett, s mindent megpróbált, herstalauin mert

Üldözni a vadászot, így szót telve torokkal:

- Nem lesz nyugvámok Arethusa, tehát ne szaladj el,

Selleltek teged, bár hol keressel menedéket.

De Arethusa futott s elhagyván Arkadiának

Moh földte hegyeit, hol tenger mosra a földet partot;

Visszatérített és megborzadt, mert a vadász big[?]

Már hozzája közel volt. Így szót hát a haborkhoz:

- Én Arethusa vagyok, és Alpheios üldözre eddig...

Okeanos lánya! segídelmet kerék e peroszban,

nyújtatók védő kesztek és újra remellek

Boldog órákat.

Ered sieteszt, s hogy nem volt más menedéke

A tengerbe veté eltét, hol a vízi leányok

Ókeanosnak ná, s a hullámok dala mellett

Harjaiton vittek barlangjok mely üregébe.

Sájdalom, Alpheios itt is utána futott, Arethusat

Okeanos lánya elvitte Ortygiára,

Mely sziget vala, s honnan a távoli napnyugatot is

Látni lehet, melynek öröme leült Arethusa,

S mérté roka a napot, mely álmat küldte szemére.

Nyugalom ült arsan, edes volt helyete itten,

Mert tán álma jövet jörott egy boldog időt,

S még bese régezen est, Alpheios újra előtört,

S döngő hangjától Arethusa e peroszba felébredt,

Ily szót hallott: - Arethusa ne fuss el előlem,

Nem bánthatsz teged, szerelennel vagyok nántad;

Hogya pedig menekülni kívánok, így tudd meg előre:

Herstalauin torzod est, s célt lehetetlen elérned.

Igy Arethusa tovább menekült és egy patakot lett,

Melynek hullámain ragyogott az esti nígára

A nyugodó napnak, magállt, s így szót a haborkhoz:

- Okeanos lánya, vigyetez magatokkal e helyre,

Mert már a földön minden számomra menekvés.

A víz összecsapott Arethusa felett a mitkor épp

Alpheios érkezvén oda, s így szót zordon ajakkal:

- Lényhárom, nem menekülök, Rár volt most tenűi nyeléd est,
Mert én vízbe vetem magamat. s így csélom eleven;
Púttnak gondoltál, vagy láttál, oh de csalódot,
Mert a víz fenekén meglátod - hogyha szeretlek -
Szépségem.

Fürodtrágorau ezt cséljához, meg is leíte.

3

Hörög regék.

Telike: Pallis = Apollo' neuzei R. az istenit
Bölcset = erőseth bajnosá lelkeset.

Tályamü

a. g. Kadasy fele jutalomra.

I Knylla.
- György regge. -

Megpara partján egy palota áll,
I abban lakik Nőm György Király;
Kinek lámpát Knyllának nevezek,
I arany hajfűt díszítette fejét.

Izokára volt Kancsin' ablakán,
I dal repült ki sokszor kis ajakán.
Oh de örömet csak abban lelé,
Nagyra hajó üszött a part felé.

Ily esetben vendégi jöttek,
I egy pár napig ottan időstevék,
Atya pedig nagy lakonát adott,
I valóban mind igen jól mulatott.

Mikor a sor bucsuzásra került,
Mindegyiknek szemében könnye ült; -
I várua-várták egyre azon napot,
Melyben a maghivó idnyujtatott.

Minos király bölcsen belátta azt,
Hogy lámpa már elérte a tavaszt;
Vagyis ebbe azon legjobb korát,
Melyen viselhetné a koronát.

Megkitt tért minden királyfiat,
É meggondolta előre hogy mit ad:
Országokat s jóvedelmie felét,
A lámpának meg menyasszonyi keszét.

Sküllának erről tudomára volt,
É egész nap át ablakán kihajolt:
Sitkon várta a királyfiakat,
Vajjon köztük lesz-e szép királyad?

Ésküztete a tengerre esett,
A hol egy nagy hajórajt észrevett;
Rajtuk fehér vitorlák voltak,
É mindmennyeműn katonát hoztak.

Drejs volt a látvány, de biz'szomori,
Mert ennek veje mindegy háború.
Jól tudta ezt Skylla, bí' lepte meg,
Reményét most szenvedés völte meg.

A hajókat Minos küldötte el,
É mindannyit dördával szerelte fel.
Vitézei harcra képzett emberek,
Tük már sok háborút viseltének.

A mint partot értek egyik követ
Nisznak hozott ily üzenetet:
- Felreiges ur, hatalmas fejedelm,
Minos görög királyt képviselem.

A nagy király azt üzenni neked.
Barátságára minsen evidemed;
Mert Androgeos meggyilkoltadott,
Midőn itten keresztül utarott.

Androgeos Minosnak fia volt,
Agyja után a trónra jusna volt,
Ismint hogy éppen itt érte a halál,
Azt gondolja: az ora te valál.

Joggalal verbírágot követel,
I Ratonaít harczolni küldte el...
Erek felett Nisos bosszúvadászt,
I a követnek ilyen választ adott:

- Mondd Minosnak, hogy én azt iszem:
Miként diadált összetördelem,
I a Rit a halhatatlan istenek
Öröme, ott gyöngök az emberek.

I erre a követ fennhangon eRep
Értelmesen mondta feleletet:

- En a választ tudománul veszem,
I még Minosnak e nap esetelem.

De mielőtt neigRep eltávozon,
Visszont tudományokra hozhatom.
Minos nem fél semmitől, tudja jól:
Miként bevisz istenek vére foly?

A követ aztán meghajta magát,
S elhagyta a királyi palotát;
Minos királyhoz visszajött
És az ügyről vele értekezett.

Csendes est volt; szello nem szorgott,
Még az éj mérdara is hallgatott.
Mindenholt csend és néma csend honolt,
Nesztelen volt minden - miként a holt.

I néma perczben Minos megjelent,
I harczoaihos lelkes szót emelt;
Ugymond: - Holnap, már reggel Ratonaít,
Ostromoljuk Megara városiet,

Nap keltevel mindenki Resz legyen,
Keresibe pánuszelt s dardát vegyen,
I midőn a kürt csatára felkiad:
Akkor rajta vitez Kretaiak!

Minos király ezzel eltávozott,
I a seregben öröm mutatkozott.
Mindenfelé felhangzott énekük,
I egy őz veszi is énekelt velük.

Mulatraguk igen rövid vala,
Beföröntött a másnap hajnala;
I midőn az égen megjelent a nap,
Minos serege msi pánusziban haladt.

Amint megérkeztek a vár alá,
Dardáját mind használni akará;
De a sereg karja oly gyöngye lett,
Felenelte, s a felan rippa esett.

A harcra tehát sirtelen vela,
Sepségben állt a városnak fala.
Látták, hogy itt harcolni nem lehet,
Mert a várost védik az istenek.

De a király seregét birtatá,
I veszéinek meg meg is hagyá:
Hogy azon perczig ne mozduljanak
Mig erőt nyerni foguak a hadak.

Mert ez róka nem fog így tartani,
A barokba erő fog szállani;
I ömül a győso, ha fejez mere
Törtenelem lapjába jön bele.

✱

I Kivla, a városok egynek ablakán
Szorott kinezni minden delután;
Kerte Minost, a kit megseveretett,
Féjül nyerni őt így tervezetett.

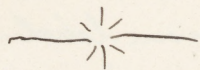
Minos, egy pár napja hogy láttalak,
I elv' látáskor nemi irimétkelak;
Azóta tudom mi a szerelem,
I az faj, hogy nem beszélhetsz én velem.

De ah, miért e küzdelem, miért?
Van-e ok, vagy talán csak semmiért?
Nevetleg, mindennek véget vettek,
Megteszem azt, ha ezélt elérhetek.

Levágom atyámnak bíbor haját,
I Minosnak odátom legottan at;
Ez által a rejtély megfejtve lesz,
I Minos serge ismét erőt szerez.

A bíbor haj istenek záloga,
Atyámnak ok azéit adták oda:
Hogy addig, míg fején azt viseli
Ulleuség variát be nem veheti.

Ezzel Minos szerelmét megnyerem,
I örökre boldog lesz az életem.
Rajta tehát, itt a vár pillanatot,
A melyet előlásni nem szabad.

I etét éj borítá a kék eget,
I körülbelül egy éjjel lehetett;
Ekkor Irylla vigyázva, esendesen,
Atyja szobájába ment nosztelen.

Atyja aludt, nagyon mély álma volt,
I Rylla tehát bátran hozzá hajolt,
Lyyorsan kivágta a bíbor haját,
I ezzel hagyta el a szép palotát.

I etett az ellen tábor felé,
A hol később szép Minot fellelé;
Ekkor már az égen hajszelódott
I a napmugor itt-ott mutatkozott.

Meghajította Minos előtt magát,
I előbb csellel így mondta prusszát:
- Felseg, nezd, mily tetlen a seregöt,
Bevenni e várt nem lehet - neked.

Minos erre ilyen választ adott:
- Hallgass erőt... mi a Rivámatod?...
- En a harcznak barátja nem vagyok,
Békét kívészközölni akarok.

Levágta a tyánmak bíbor haját,
Olympiának harcsi zálogát,
I ha neked e hajfirtöt átadom,
Atyám várát ezáltal föladom.

Nezd rám felseg, talán RételRedel?...
Oh ha tudnád mit ever e Rebel...
I szerelmeknek zálogát kérem én,
Igered est meg harczodnak ünnepein.

Minos látta, hogy a hajfirt beeres,
Elfogadni mindenkor érdekes;
I így szólt: - Ajándékod elfogadom,
I jutalmadat harcz után megadom.

Nyugodtan Irylla ezrel távozott,
I Minos szerelmében már is bizott.
Fényes jövőt látott maga körül -
Eszményképek a szerelmes örül.

Feljött a nap s Minos hadserege
Arodás erőt evzett ereibe.

Hamar romba dönté a vár felét,
I már délután bevette Megarát.

Minos király a tengerparton állt,
I ő mint győző nagy örömet talált,
A mint nézte Irylla mekott terem,
I kerent ritört ajkán a szerelem:

— Győztél felség, szeress hát engemet,
Éz volt nekem reggel ígéreted,
Szerelmed lehet csak a jutalom -
Sest en' töled jogosan várhatom.

Minos erre így szólott csendes en:
— Rivánságod lámpáka nem tehetőem.
Különbem jutalmadat megkapod,
Sest nem tölem - az egytől várhatod.

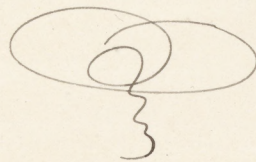
Enen szókkal kezdte hajóra szállt,
Skylia pedig utánna kiabált:
— Légy átkozott! ebrablád szívemet,
Hallgassd Olympia Révesemet:

Legyen ő' nos, repüljön szárnyakon,
Nekem csupán ez a Rivánstom.
Szemelube megszegte ígéretét,
Folytassa átkom szerint életét!

Joh en' sebrete, mélyen sebrete vagyok,
Grijdalmain kiállhatlan vagyok.
Nem édes már fulánkod szerelmem,
Aphrodite mit vársz velem? ...

E szavakkal a tengerbe esett,
Halla' változva tovább eszett.
I ha a virstükrei mutatja magát,
Minos mint ves mindenkor vótalált,

Tréknyánsját hol Skylia volt Révesé,
De e'hrigét Ré nem elégíté:
Mert Skylia eltűnt a habok közt,
Minos pedig egyre csak röpdösött.

Lyörög regék.

Telipe: Talls, Apollo nauzik ar istenibb
Böleset s erősebb bajnosk lelketek.

Tilyarnü

ar 1845. évi hirdetés of. Nádorok
Jele jutalomra.

Előszó.

Midőn e művemét kiadom, igen sok lebeg szemem előtt, melyeket mintegy dióhéjba szorítva, Rőtelességemnek ismerem a tisztelt olvasó becses tudomására hozni.

Mythologia ^{helyesebben mythos} cím alatt, mely a görögöknek és is legszebb regéit foglalja magában, oly nagyszerű mű, miként a jelenkor a phantasia terén ily műveket eddig még nem alkotott. De tanulmányozás folytán tapasztalható: hogy a nemzetben él még a mythos ~~szöveg~~nak eltörzült alakja, s ez egy oly szöbe-
li mese-hagyomány, mely atyjáról fiúra maradva, egyes tények és jelenetek kihagyásával, évszázadok hosszú során át, még ma napig is fentartotta magát.

Ezen tény igazolására felhozom a Rövetkezőket. Ugy hiszem, hallottak önök mesét a ragyogó tündérorszagról, mely földi Magyarország volt, de egy véletlen útork folytán fekete városá

átváltozott. Ha tapogatódaunk utánna, bizonyosan ráakadunk a titokner Kulerára.

A tündérország: a nap; az átok; a sötétség; tündérország fekete vérossá átváltozik; a napra következik az éj. Ekkor ismét változás áll be, az átkot mondó személy haldoklik, átkát visszavonja, s tündérország ismét az a mi volt. Az éj nem tart sokáig, haldoklik, végre meghal, feltámad a nap - s az éjjet elnyeli a világosság.

Ebben rejlik minden tündérmese más-más alakban előadva, melyek rendszeren arról végződnek: hogy a szereplők most is élnek, ha meg nem haltak; mert nagyon természetes: az éjra, nap, csillagok, felhők nem halnak meg sohasem.

A görög költők e szerint az éji testeket személyesítették, csoportosították, s így azt a legszébb regé alakban dolgozták fel.

Nálunk Petőfi Sándor dal-költő volt az első, ki a nép ajkán keringő regéket magyaros alakra öntve, egy népies eposzban kidolgozta. Ha ezen eposzt szoros vizsgálat alá vesszük, rájövünk azon

hasonlatosságára, mely a görög regék közt létezik. Ennek bizonyítására szolgáljon bevezetőül Petőfinék mindenki által ismert: »János vitéz« című népregei eposza.

Szereplő Kéthő van kezdetben, egy juhász bojtár és egy leány; a bojtár Réviseli a napot, a leány a tavaszt. A bojtár szereti a leányt, a nap szereti a tavaszt; de a leány is szereti a bojtárt, viszont a tavasz is szereti a napot.

Szerelmeskedésük nem tart sokáig, nagyon természetesen, mert szép tavaszi nap alkalmával nem ritkán a zivatar. A leány nevelő anyja sompolyogva jön, s midőn észreveszi a szerelmeket, mintegy szétvesztetten (v. eszevesztetten) rájör töv. A zivatar lajra jön, de káros hatással távozik, s elválasztja a napot a földtől.

A görög regék ismerete mindenkinél fellette szükséges azért; mert a ki műköltőknek, mint pl. Pertzsenyinek műveit, a költő szellemében isticni kívánja, az csak is ezen az alapon, t. i. a görög regék elsajátítása után lesz képes.

Ennek alapján, hogy ezen regék a t. olvasó emlékezetébe mintegy beverődjenek, elhatároztam magamat azokat versbe önteni, s így maradván-dóvó tenni.

Az a Kell vallanom azokban azt: hogy a jelentéské-
len eseményekről súlyt nem fektettem, s ezt technikai
nehézségek folytán ezen gyűjteményből kihagytam.
Kellott ezt tennem azért, hogy a t. olvasó figyelmét
mindenkor a regé legszébb része kösse le, s így a fő
utató mellék utakra le ne térhesen.

Ezen kívül a regétet jegyzetbe, helyesebben
magyarosítással is meg bővítettem, mely teljes fel-
világosítást nyújt a személyesített tárgyak és
éjitéstekről.

Ezek után művemot a n. é. olvasó becses
prátfogórába ajánlom.

Budapest, 1884. december hóban.

Tisztelettel:
A szerző.

Medusa.

- György regé. -

Jelige: Jallas s Apolló nemzék az isteni
Bölcsét s erősebb bajnokai lelkét.

Napnyugaton, hegy oldalon
Terül eb egy vidék,
Versimmel beszéltem el
Regé történetét.

Mit gondoltok, mi terem ott ?
Almán kívül semmi; -
Erak hogy ottan arany almat
Lehet mindég lelmi.

Hera kapta ajándékba,
Gyá adta neki;
A földnek így adományát
Díj nélkül szedheti.

Hesperidák káriját bízták
Örökre oda,
A mely a fát- s arany almát
Mindentől megója.

Rietlen volt és elhagyott
Mégis ezen vidék,
És az ifjú¹⁾ szép Medusa
Bánatában itt élt.

Voltak neki testvérei,
De ő halandó volt;
Így tehát az élő ember
Jorába tartozott.

Okeanos folyó volt az
A mely határok szobott,
Lapú vize tulró részén
Ott már ember lakott.

Idé vágyott s Rivárkorott
Medusának szíve;
Folyton járalt, hogy a ezéjét
Hamar elérhepe.

Mert ez ország egyformerig,
Kínosen regg' s esteje.
Kínosen évszak, melyben látva
Milyen a hold képe.

Nem látta még a nap fényét,
Sugarát sem látta,
Mert a szép nap máshol nézett
Szébb, morolygó tájra.

Síllag sem volt, nem ragyogott
Az ég boltzatján,
Folyton nézta fény derengett
Olyan félhalovány.

Felhő nem szállt az égen át,
Szello sem riogott.
Er féjt szegény Medusának
Hogy ő mily elhagyott.

Ember nem volt, nem is látott,
Rivék nagy panasza
Elmondhatta volna fregegy-
S lelki aggodalmát.

¹⁾ Fiatalbágra vonatkozó. Lord Baudry (des Dieux et les Héros s. a. s.)
mythologiques fonditását, s is, ~~is~~ nemkülönben más magyar fordítók is így írják.

As arozára bávat szálla,
Azt beárnyékolá,
~~De az oly mély volt, hogy~~ Rönnyűt
Mindég vízra tartá.

Emberfia kinnem bírja
Kive ily áton száll,
Mihamarabb kinnülné:
Jönne érte halál.

Elhagyá már a felleget vár,
Nagy más Rips a-romány,
Mindenké leolvashatta
Kinnzott tekintetén.

Lyőak voltak rokonsai,
Kiknél vigasztalást
Bármint nagy panasza után
Egy cséppet sem talált.

Elment néha a barlangba
Látogatást tenni;
Szerezett ott, mert a szép nap
Félt szorított bevetni.

És azután el is mondván
Nyomorult helyzetét.
De biz' azok, bármint mondott
Toha fel sem vették.

Visszatért hit azon földre,
A mely leírva volt;
Nagy fájdalomra hoválokára
Mely barátokat vout.

Földre szállt Olympiól Zeusznek leánya:
Ragyogó Athene, Olympia erre;
Meglátva Medusát, elötte megállva,
Nyújar ajka megnyílt épp ilyen beszéde:
"Györgő testvéreket jöttem látogatni,
Fontos dolgot fogok nekik tudtul adni.
De hogy itt talállak éppen mostan teged:
Az arany almákat mutatd, - erre kélek."

Megöült Medusa Athene látán,
Híve: hogy örökre meg fog szabadulni;
És nagy örömeben arra is gondolván,
Hogy a mai napon más helyre fog jutni.

Nézett, folyton nézett, szemé karát rajzolt,
Melyben pratak fémlelt, s több hegyi ormely folyt.
Látta a nap keltét, mint küldi nyugát,
S bíbor színre festi magas hegyek orrát.

"Jöjj velem Medusa, - megzölalt Athene,
"Jöjj velem s induljunk, ne vessz a távolba;
Nincsen ottan semmi, vagyha bármilyen,
Vakrágot hiúteget csak is az számodra.
És ezen tünemény, nem más mint egy álom,
Ha hitelt adsz neki, sorodat rajzolom." -
Feleszmélt Medusa Athene szavára,
Lábaihoz borult s ily szó jött ajkára:

"Heus szép leányka,
Séged Részöntelek;
De egyben engedd azt
Hogy megkéhesselek,
Nagy a boldogságod
Az Olympus hegyén,
Meglátzék ez szemed
Minden tekintetén.

Amo róroni Rör-
Hol is tenek laknak,
Ott az öröm szálak
Titeket ringatnak.

Más ottan az élet,
Nem oly egyformánig;
Ittenek Rörében
Nem lehet pusztánig.

Helios fárlója
Mindent megvidámit.
Hermes is Rihajtja
Jokszor az ő nyájit.
Hórik táncot járunk
Arany hárfák \neq mellett...
Csak az én szíven bús,
Mert az folyton szenved.

Mics itten éjszaka,
Nem derül a reggel;
Nem látni a napot
A midőn az felkel.
Nem embernek való
Ez elhagyott vidék,
Végkép eltompítja
Reblében a szívet.

Szíven szeretni vágy!
Engedd meg ezt nekem;
Hadd legyen boldogabb
Már megünt életem.

Én halandó vagyok, -
Veszélyt innen el,
Hol emberek laknak
Az volna egy menhely."

—
Komoly tekintettel
Athens városát,
Izeginy Medusának
Mondott ily beszédet:
"Rit akarsz szeretni!
Minek a szeretet!
A mig itt kell élned
Becüld meg e helyet!"

—
Halhatatlanokkal
Állsz te városigban,
Aréit kell itt élned
E reines országban,
Élj meg az idő,
I megviltozik rovod;
I te is a Zeusnél
Helyed elfoglalod.

Zeus itélete
Nélkül mit sem tehetsz,
Bármiképen isman
Moneskülni szeretsz.
Többet nem mondhatok,
Jer tehát most vélem,
Hogy Hera aludt
Vigteró megvessem."

—
Rosszúl hatott ezen
Beszéd Medusának,
De végképpen még sem
Hitt Athen' javának;
Megpróbálta újból
Revesét elrejsen:
"Hallgass meg egyszer meg
Kérek téged rejsen."

—
Jok idő telhetik
Mig itt kell még lennem,
Eltam mit ei akkor
Ha így kell szenvednem! -

Élet, halál körött
Engedj választanom,
Ha már minczen máskép-
A halált óhajtom.

Nincs arról fogalmad
Athene te neked,
A Reserü börtön
Mint tépi szivemet.
Halando' vagyok én,
Azt it vágyom oda,
Magy Rivinrigomnak
Lehet tchet oka, "

Athene hogy hallá
Éfenti szavakat,
Elborult az arca,
Elborítá harag.
Válaszát est mondá:
" Révesed nem teszem!
Hiszem: megértettel,
Naggyal békét nekem!

És feltéve, hogyha
Révesed megteszem,
Te volnál, ki, mondna:
Itten nincs szerezsem.

Mert bárki meglátva
Az úpra tettem,
Boldogtalansággal
Van arcom jelenve.

Jegy neked sokkal jobb
Itt élved napjaid.
Idővel megszokod
É hely határait. "
Medusának szive
Itten feldobogott,
De még is felidlen
É Révesen válaszolt:

" Arcánra barárodát
Vont már a fájdalom,
Ést semmi Réves már
Él nem titkolhatom;

De a reményiségnek
Büvös nagy ereje,
Lyyigyhatápal leszen
Mindenkoron erre.

I ha ottan lehetek
Nova szivem vágyik,
Helios fényénél
Arczom szépségét látni.
De még elnyerhetem
A te szépségedet,
I öröm váltandja fel
E kínzó életet."

Athene e szókra
Ugy felháborodott,
Hogy itélet képen
Ilyen válasszt mondott;
"Hogy mered te magad'
Kosszám hasonlítani,
I halandó létedre
I xembere állítani!"

Én keusszel éllek
Az istenek hegyén,
Es nekik parancsát
Mindéig teljesítem.
De szőlj, te nagy kívaogy,
Hogy így beszélj velam?
Itéletemet hadd,
Ért el nagy nézhetem.

Szépnek híveöl magad,
Istend meg szépségedet!
De a kí majd rád néz
Vessit egy életet.
Ikeríteted pedig
Minden embert megöl,
Igy tehát intózik
Bárki néziedtől.

Halálos lesz tehát
Medusa szépséged,
De most követ kézik
A végző itélet.

Arany hullámokban
Alá ouló hajad,
Riggyőkki váltossék.
I fouja Rönük nyakad!"

—
Meg több itéletet
Mondott volua talán,
De éppen a Koron
Beszja pillantván:
Látta Medusának
Arzat elváltozva,
Maga is megborzadt,
I elment sajnálkozva.

—
Athen' itélete
Végleg teljesedett,
De azéit Medusa
Meg is reménykedett:
Mert szive megmaradt
Megérintetlennül,
Athénének ényit
Mondott feleletül.

» Kers szép leánya,
Van meg reményem,
Mert a halál fia
Röngyökül majd nékem.
Halandónak hagyta,
Váram halálomat,
Es majd néha rózi
Cyprió nagy kinomat."

1884.

Magyarítás.

A regge elején arany almákról van szó;
az arany alma jelképezi mindazon a-
rany színi felhőket, melyek a napot
lempyvási alkalmával körülveszik.
Gyia (Gaia) a föld, míg Hera, vagy Here,
Zeusznek neje.

Hesperidák Parját bírták az almák
őrületére. Hesperidák Atlasnak - egy
őriásnak, ki az eget oszlopaik valla.
in nordosta - leányai.

Medusának rokoni a Graiak (v.
Gräok) a Rik a Gorgonok nővérei;
mind a háromnak csak egy szem
és egy foga volt.

Medusa az éj, ő haldoklik, na-
gyon természetesen, mert tudjuk
art: hogy az éj nem tart sokáig, fe-
rete Röde napfeljöttével elcsúszik.
Vannak azonban Medusának
halhatatlan rokoni; ezek oly he-
lyek, oly barlangok, a hova a
nap nem küldheti sugarait, tehát
egy örökös sötétig tartózik benne.

Medusa szép volt mindaddig,
míg Athene el nem sítorta. Szép
volt mint a csillagos éj, míg a
hajnal (ama rózsza fény) nem
derengett.

Ézenkivül említették még: Helios, ^{napja}
a nap istene. Jovis, ^{kir} Zeus is Phetis le-
ányai, az évszakok istennői. Olympus,
hegy Shepaliában, az istenek lakhe-
lye.